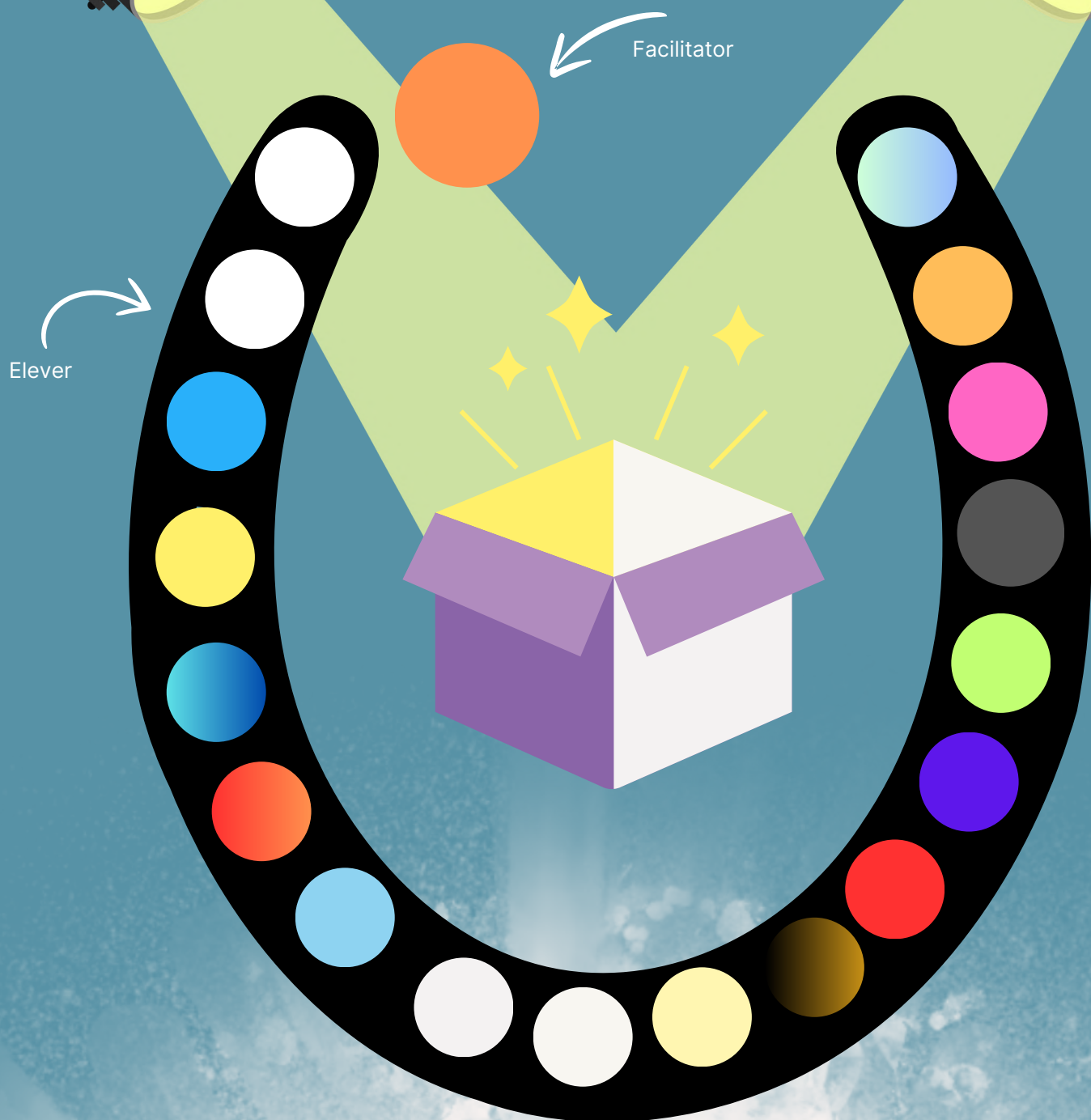

Gør tænkningen synlig – med genstande

Filosofi med børn og unge

Den sokratiske cirkel- Hovedscenen

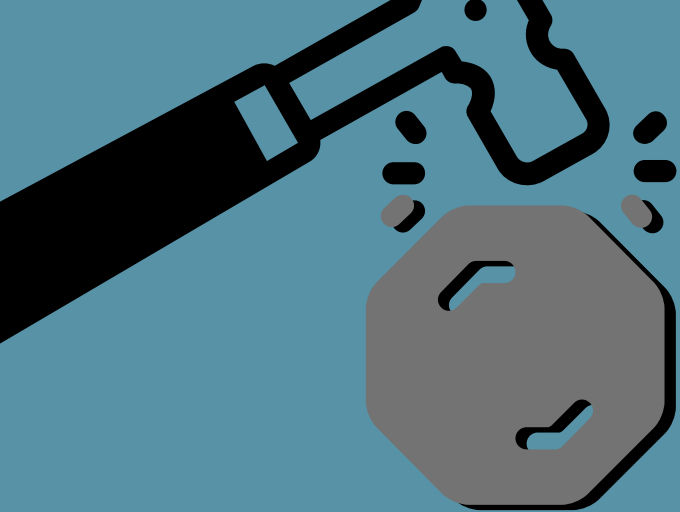

Eleverne sidder i hesteskoformationen. Alle har lige adgang til at se, lytte med og interagere med genstandene på den fælles scene. På scenen udspiller tænkningen sig igennem fysiske korrelater. Tænkningen har derfor hele tiden et dobbeltudtryk. Vi tænker os både om gennem tale og lytten til hinanden og gennem genstande, der kan flyttes og omorganiseres.

Den sokratiske cirkel- Sidescenen

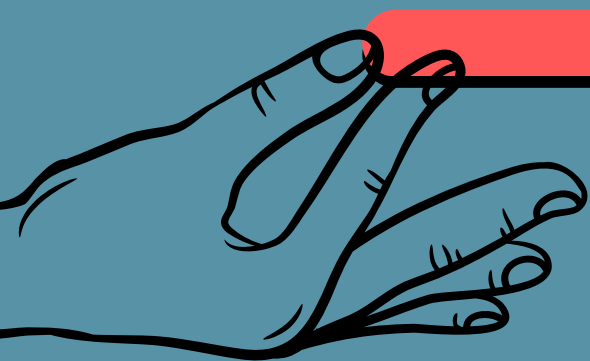

Eleverne kan arbejde i grupper af 2-4 personer. De kan fx sætte sig ved et bord eller bare bruge gulvet. Her kan de sortere, rangere og opdele de fysiske genstande. De kan komme frem til enighed og bruge uenighederne til at styrke deres argumentationen. Eleverne vil kunne tage deres provisoriske svar med tilbage til hovedscenen og lægge den frem eller simpelthen fremlægge.

Tanker og holdninger er **flygtige**. Genstande er konkrete og **faste**. Når tanker og holdninger bindes til genstande, gør det, det nemmere, at holde tanken fast, fordi den bindes til og **forbindes med NOGET**.

Genstande som bliver sorteret, kategoriseret og rangeret af deltagerne **skaber forbindelser**. Genstanden kommer til at **mediere** mellem deltagerne og det bliver lettere, at gribe og sætte de forbindelser i spil gennem dialogen, fordi vi har **flyttet på den samme ting**.

Tanke og tale kan gøre en **usynlig** forskel for andre og i verden. Den handling, at flytte eller ændre noget konkret, gør **det synligt**. Tanken forbindes med handling og muligheden af at gøre en faktisk forskel. Tanken bliver dermed mere **empowering**.

Begrebsbarometer #1

Elevgrupperne skal rangere 4-6 begreber, udsagn, figurer eller illustrative billeder ud fra to kategoriske yderpoler - fx 'mest vigtig' til 'mindst vigtig'.

version **A** Faciliteringen

➤ **Organisering og opsætning** ➤ **Eleverne arbejder med aktiviteten** ➤ **Dialogen i hele fællesskabet**

- **Inddel elever i grupper** af 3-4 personer. Giv hver gruppe ark til begrebsbarometer.
- Giv 3-10 minutter på sidescenen til at **rangere sedlerne**.
- Grupperne bringer deres begrebsbarometer med **til hovedscenen**. De lægger det frem uden at tale med de andre grupper.
- Indtil alle grupper er klar har eleverne **summetid**. De kan studere de andres barometer og finde ud af hvad de er nysgerrige på.
- Alle elever sidder nu omkring hovedscenen. Start en makkersamtale, hvor de finder ud af hvad de er mest **nysgerrige på**. Lad en elev spørge til placeringen af en seddel, hos en af de andre grupper.
- Gruppens medlemmer kan respondere med deres begrundelser. Lad samtalen åbne op. Fokus er på at få åbnet for de **mulige begrundelser**.
- Gentag proceduren. Hold evt. ny makkersamtale eller lad blot en ny elev stille det nysgerrige spørgsmål til en ny seddel. Lad evt. **grupperne evaluere** på deres rangering efter hver runde og omrangere.

Kan lettest erstattes

Er sværest at erstatte

Lastbil-chauffør

Musikere

Borgmestre

Politiet

Lærere

Fx. Hvilken jobfunktion kan bedst erstattes af robotter?

Aktiviteten er udviklet af Filosofipatruljen med inspiration fra Jason Buckley Conceptometer

© Tankespirerne 2024

Begrebsbarometer #1

Sværest at erstatte

Grp. 1

Grp. 2

Grp. 3

Grp. 4

Politiet

Lærere

Borgmestre

Lærere

Borgmestre

Borgmestre

Musikere

Politiet

Lærere

Musikere

Lærere

Lastbil-
chauffører

Lastbil-
chauffører

Politiet

Politiet

Borgmestre

Musikere

Lastbil-
chauffører

Lastbil-
chauffører

Musikere

Lettest at erstatte

Stil begrebsbarometeret op som et
Kontinuum og få fokus på
nuancerne

#1

Svær at erstatte

Politiet

Lærere

Musikere

Borgmestre

Lastbil-
chauffør

Let at erstatte

Begrebsbarometer #1

Alternative fremgangsmåder

B

Fremgangsmåde: I bruger kun **1 eksemplar af begrebsbarometeret**. Du trækker enten lod eller lægger et begrebsmeter frem, sådan som en *opdigtet* person kunne have lagt det op og igangsætter den fælles dialog.

C

Elever laver fortsat begrebsbarometeret i grupper, men i stedet for at konstruere det ud fra egne præferencer, så skal de tage udgangspunkt i en **persona og/eller en position**. Med de yngre børn kan det være et dyr.

D

Eleverne får bestemmelsesretten over, hvilke yderpoler, som er vigtigst at sætte i spil. En form for **reverse engineering** ud fra de enkelte sedler. Tag evt. udgangspunkt i en liste med modsætningspar og lav afstemning.

E

Et begrebsbarometer kan også laves med spørgsmål. **Hvilke spørgsmål er fx vigtigst at undersøge** og finde svar på, for at kunne afgøre, hvilke dyr vi burde og ikke burde spise?

Inspiration

**Mest
naturligt**

**Mindst
naturlig
(kunstig)**

**Vigtigt for
fremtiden**

At kunne
tænke
matematisk
fx. i forhold til
at lære at
kode

At kunne
forklare
hvad
matematik
egentlig er

Kunne bruge
skemaer til at
organisere
alt fra tid til
regnskab

At kunne
bruge en
lomme-
regner

At kunne
regne i
hovedet

**ikke-
vigtigt for
fremtiden**

**God
opfindelse**

Hygge

Demokrati

Mobilen

Lakrids/slik

GPS

**Dårlig
opfindelse**

**Mest
definerende
for hekse**

Kan magi

Lever
isoleret

Har husdyr

Kan flyve

Er ond

**Mindre
definerende
for hekse**

**Let at blive
enige om**

Hvad skal
vi have til
aftensmad

Hvad skal
vi lave i
frikvarteret

Hvilken
fodbold-
spiller er
bedst

Om det er
bedst at bo
på landet
eller i byen

Hvor
længe det
er okay at
være på
SoMe

**Svært at
blive enige
om**

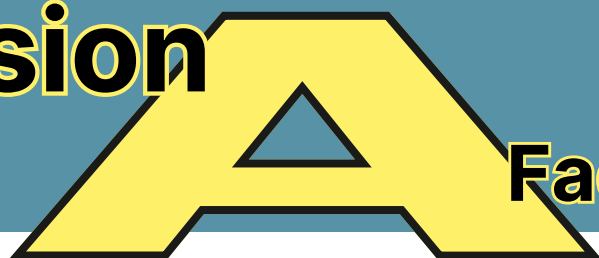
Skillelinjer

#2

Skillelinjer skaber modsætningsforhold og dermed tilspidses enigheden/uenigheden. Det motiverer til at skærpe ideer, argumenter og holdninger, når man forpligter sig på et provisorisk facit.

version

Faciliteringen

➤ **Organisering og opsætning** ➤ **Eleverne arbejder med aktiviteten** ➤ **Dialogen i hele fællesskabet**

- **Læg et reb ud** eller en anden genstand, som separerer **hovedscenen** i to dele. Fortæl deltagerne, hvad hvert felt repræsenterer, fx 'ja' og 'nej'
- Fortæl en historie eller brug anden form for stimulus, som gør det muligt for eleverne at tage stilling. Et simpelt spørgsmål, kan være helt fint som stimulus.
- **Læg de forskellige sedler med ord**, billeder, beskrivelser eller de ting frem, som eleverne kan placere i de to felter.
- Lad eleverne drøfte og **øve deres valg i makkerpar** ved hovedscenen.
- Start den fælles dialog med at en udvalgt elever placerer en seddel eller ting i en af felterne. Herfra er formålet med dialogen, at **få så mange grunde frem til hvorfor den kan placeres enten det ene eller det andet sted**. (Afslut evt. med afstemning). Gentag for de andre sedler/ting.

Obs. Skillelinjen bruges ofte til at markere sin holdning med kroppen: "Dem der mener 'ja' står her, mens dem der mener 'nej' står der". I denne manuel fokusere jer udelukkende på brug af genstande.

Fx. Kan jobfunktion erstattes af robotter?

Organiseringsformen er inspireret af Jason Buckleys, *Sort it out*

© Tankespirerne 2024

Skillelinje

#2

Kan ikke erstattes

Politiet

Lærere

Musikere

**Lastbil-
chauffører**

Borgmestre

Kan erstattes

Tilføj skillelinjen en tredje zone

#2

Både... og... og giv plads til det
tvetydige

Kan ikke erstattes

Politiet

Både...
og...

Musikere

Lærere

Det
afhænger
af...

**Lastbil-
chauffør**

Borgmestre

Kan erstattes

Lav skillinjen om til et

#2

Koordinatsystem

og åbne op for
kompleksitet og sammenhænge

Vil være godt
at erstatte

Borgmestre

Politiet

Lastbil-
chauffører

Kan ikke
erstatte

Lærere

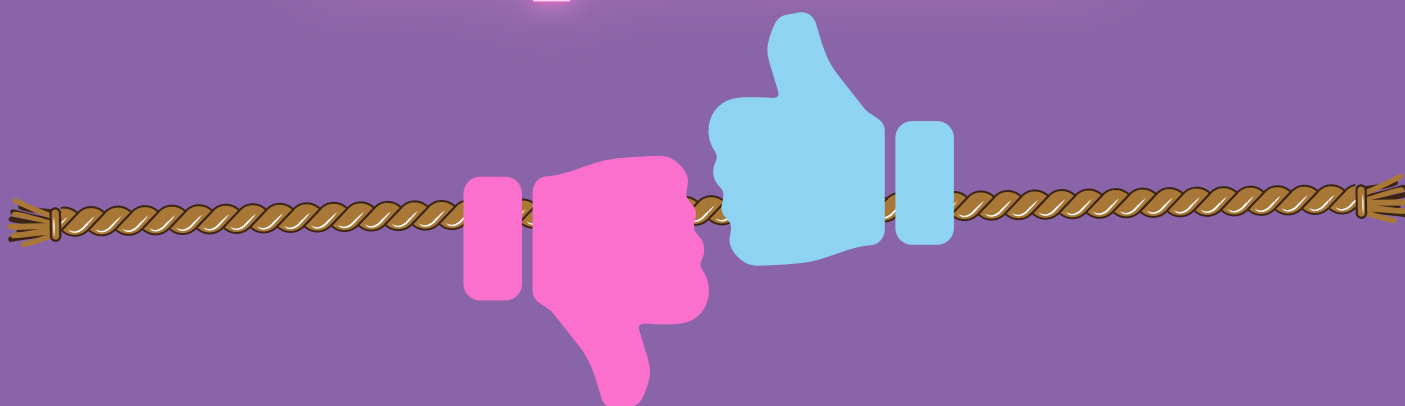
Kan
erstatte

Musikere

Vil være dårligt at
erstatte

Inspiration

Skal det være
lovpligtigt at gå
i skole?
Burde alle have
ret til at blive
gift?
etc.

Ja

Kaotisk

Nej

Ordnet

Giv sin ærlige
mening til
andre, selvom
den er negativ?
etc.

Passende

Lovlig

Upassende

Ulovlig

Skolen?
Svømmehallen?
Bilka?
Snapchat?
CSGO?

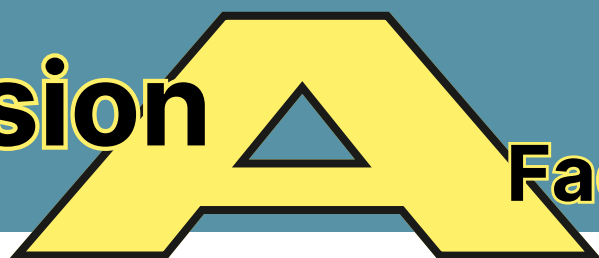
Læg x antal
dyr frem. Skal
de være
lovlige/ikke-
lovlige at spise

Begrebskager

Eleverne skal lave begrebskager. En begrebskage er en ingrediensliste til et STORT filosofiske begreb eller kategori. Filosofikager bages i en hulahopring eller en anden begrebskageform på gulvet.

version

Faciliteringen

➤ **Organisering og opsætning** ➤ **Eleverne arbejder med aktiviteten** ➤ **Dialogen i hele fællesskabet**

- **Inddel elever i makkerpar.** Grupperne har adgang til et A4-papir, som de må skrive på.
- Hvert makkerpar **laver en liste** over de begreber/sætninger (ingredienser), som de mener skal indgå i en (begrebs)kage. (Vælg enten **sidescene** for fordybelse eller **hovedscene** for hurtig brainstorm.
- **Samle ingredienser til kagen.** Makkerpar bidrager med ingredienser. De bidrager ved at fortælle hvorfor ingrediensen skal i kagen. Grupper med samme ingrediens kan bidrage med begrundelser.
- Grupper der har ingrediensen på deres liste streger den ud. Du har som facilitator A4-papir samt en tusch klar. **Elever skriver ingrediens med STORE BOGSTAVER og lægger i kagen.** Fortsæt på samme måder indtil alle ingredienser er lagt i kagen.
- Fortsættelsen: Der er mange måder, hvorpå I kan forsætte sessionen herfra... se UDVIDELSERNE på de følgende sider...

Fx. Er ingrediensen en del af lykkekagen eller ulykkeskagen

Begrebskage

#3

Lykke

Venskab

God mad

En god
skoledag
med fag
man kan lide

Voksne man
kan regne
med

Modstand

At være
populær/
vældigt

Frihed

At man bliver
bedre til
noget

Udvid med **halveringskrav** i form af en **#3**
Frasortering og åbne op for
mest nødvendige

Lykke

Venskab

God mad

Frihed

At man bliver
bedre til
noget

En god
skoledag
med fag man
kan lide

At være
populær/
vældigt

Voksne
man kan
regne med

Modstand

Udvid med reduceringskrav i form af

#3

Kondensering

og åbne op for
kausalitet og generalisering

Lykke

Venskab

=

At være
populær/
vældigt

En god
skoledag
med fag
man kan lide

fører til

At man bliver
bedre til
noget

Voksne man
kan regne
med

sørger bl.a.

God mad

Frihed

er forbundet
med

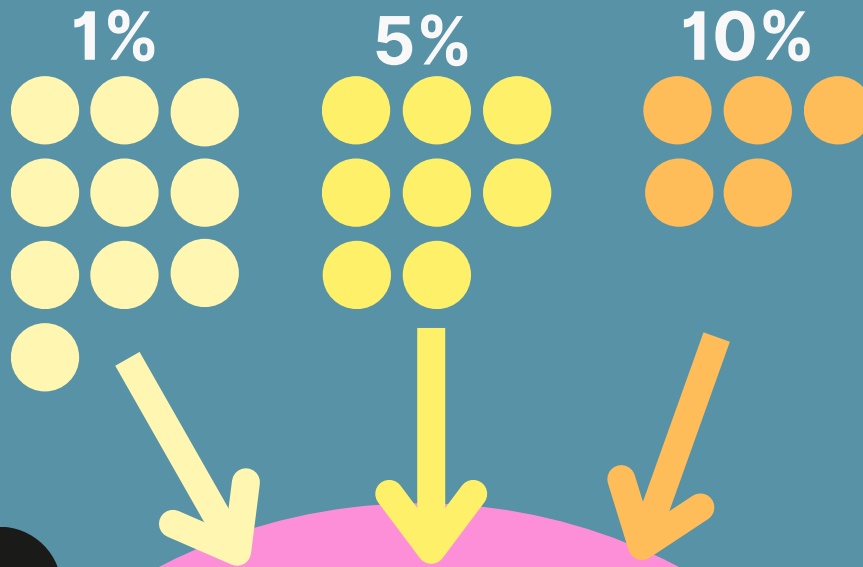
Modstand

Udvid med kvantificering i form af

#3

Procentsatser

og åbne op for
prioritering

Lykke

Udvid med **ny kage** i form af en
Ulykke-kage og åbne op for
Modsætninger og kontraster

Lykke

Kæledyr

**Have alle
sine sanser**

**Død blandt
nærmeste**

**Krig/
fjendskab**

Ulykke

Forvandle to **kager** til et

Venndiagram

og åbne op for
tvetydighed og forbindelser

Lykke

Have alle
sine sanser

Kæledyr

Død blandt
nærmeste

Krig/
fjendskab

Ulykke

Begrebskager

Alternative fremgangsmåder

#3

B

Fremgangsmåde: Du fylder en hulahopring med ord, billeder, cases etc. Eleverne tager altså udgangspunkt i **en færdigbagt kage**. Du kan fx bage **personlige (lykke)kager** ud fra Peter Plys, Mette Frederiksen/Mattias Tesfaye, Mr. Beast, Jokeren eller en anden karakter. I stedet for at diskutere om deres kage, nu engang ser rigtig ud, så kan i drøfte om det er en god (lykke)kage. I kan også sammenligne forskellige (lykke)kager.

C

Bag en kage med spørgsmål, som må besvares for at kunne lave den "rigtige" ingrediensliste til den filosofiske kage om fx. Du kan have forberedt spørgsmålslisten, som eleverne drøfter ud fra eller eleverne kan være med til at skabe listen.

D

Lad makkerpar **laver deres egen kage** til det udvalgte begreb. Lad dem gå på inspirationsrunde og samle ingredienser sammen hos andre makkerpar (de kan også bruge andre faglige vidensressourcer). På den måde konsolideres de bedre i deres holdninger og argumenter.

Lynrunden

Forsvindingskassen

Det vi kommer i forsvindingskassen eksisterer ikke længere i verden og folk vil ikke længere kunne huske, at det nogensinde har været.

Skal vi putte x-ord i kassen?

Del og helhed

Byg et menneske eller en genstand. Tænk fx på Peter Seebergs patienten. Her erstattes en mands lemmer med robotlemmer og spørgsmålet opstår hver gang - når en del fjernes fra helheden (eller erstattes) er helheden så stadig den samme? Med andre ord:

Er Trine stadig Trine, hvis vi erstatter hendes ben med en protege? Osv.

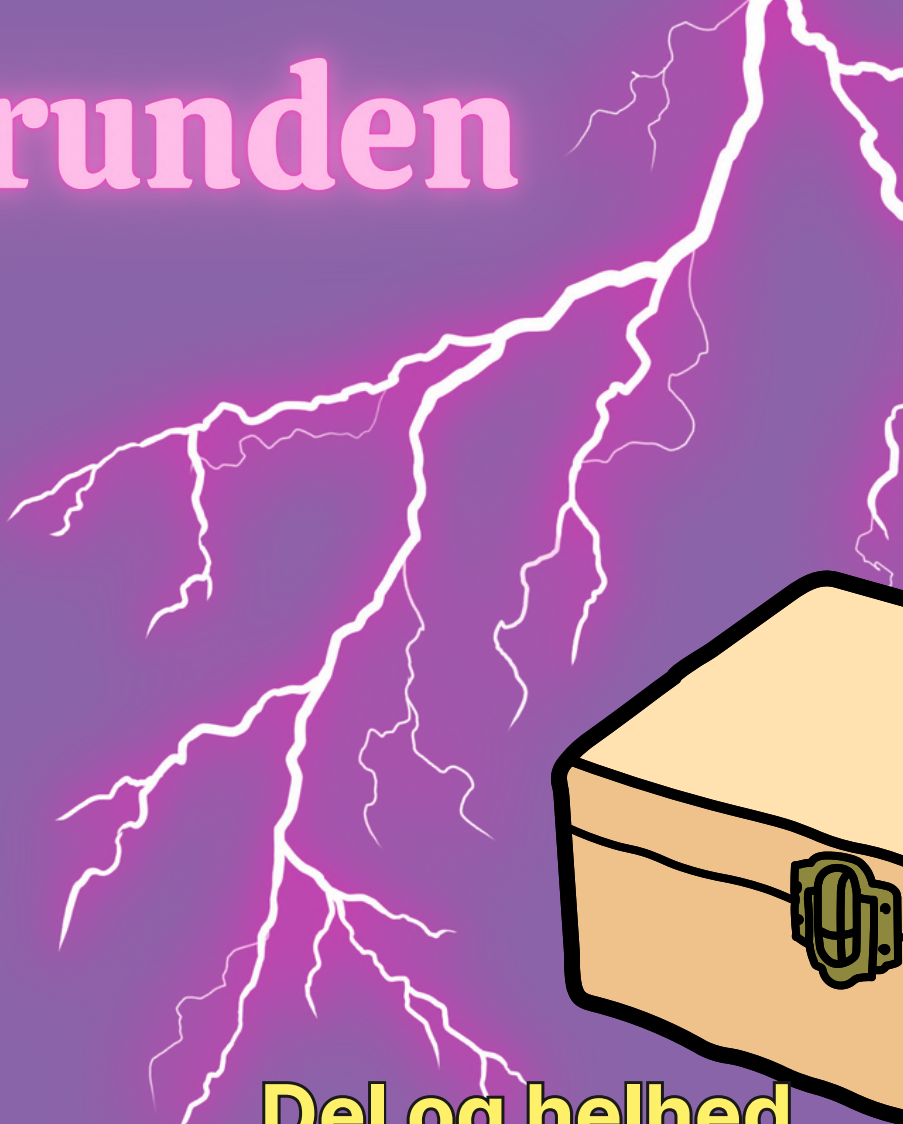
Filosofisk magnet

Læg en magnet i centrum af cirklen. Magneten repræsenterer et filosofisk begreb. Spørgsmålet er nu hvor stærk tiltrækningen er til forskellige eksempler. Brug fx tekstbider fra en novelle. Hvis bogen er Jannes Tellers - Intet, så kan begrebet være ondskab og eksemplerne kan være børnenes handlinger.

Lynrunden

Cirklen

Træk en række begreber og sætninger. Træk også en række operatorer

Del og helhed

Byg et menneske eller en genstand. Tænk fx på Peter Seebergs patienten. Her erstattes en mands lemmer med robotlemmer og spørgsmålet opstår hver gang - når en del fjernes fra helheden (eller erstattes) er helheden så stadig den samme? Med andre ord:

Er Trine stadig Trine, hvis vi erstatter hendes ben med en protege? Osv..

Filosofiske magnet

Læg en magnet i centrum af cirklen. Magneten repræsenterer et filosofisk begreb. Spørgsmålet er nu hvor stærk tiltrækningen er til forskellige eksempler. Brug fx tekstbider fra en novelle. Hvis bogen er Jannes Tellers - Intet, så kan begrebet være ondskab og eksemplerne kan være børnenes handlinger.

Tak fordi du hentede vores materiale, **Gør tænkningen synlig - med genstande.**

Håber du og dine elever får glæde af det.

Dette materiale er udarbejdet af Tankespirerne.

Hvis du har spørgsmål eller kommentarer til vores materiale, er du meget velkommen til at skrive til os på tankespirerne@gmail.com. Du kan også finde os på LinkedIn:

<https://dk.linkedin.com/company/tankespirerne> eller på [Tankespirerne.dk](https://www.tankespirerne.dk)

Al kopiering, analogt og digitalt, af dette materiale eller dele deraf er tilladt i henhold til undervisningsinstitutionens aftale med Copydan Tekst & Node. Kopiering, der går ud over begrænsningsreglerne i aftalen med Copydan Tekst & Node, kan alene finde sted efter forudgående aftale med licensgiver.

Alle billeder og illustrationer er fra Canvas bibliotek. Flere af billederne er blevet redigeret.

Materialet er lavet med inspiration fra Jason Buckley. Særligt bogen: *Thinkers Games - making thinking physical*. Hele ideen om hvordan og hvorfor tænkningen skal og kan gøres fysisk har lige linjer til bogen. Fx er *Concept cake* og *Conceptometer* det direkte ophav til Begrebskager og begrebsbarometer. Jeg har blot bygget videre på de grundlæggende principper.

Inspirationen til spørgsmålet om hvorvidt mennesker kan erstattes af robotter stammer fra Filosofipatruljen. Jeg har brugt deres filosofisession som eksemplarisk eksempel.

Fortsæt rejsen mod at blive en filosofisk facilitator med Tankespirerne

Lær de grundlæggende spørge- og faciliteringsteknikker, så du kan facilitere en filosofisk dialog

Lær at skabe dine egne filosofisessioner (obs. kræver medlemskab af Tankespirerne).

